

JURNAL,

PENTRU PROPAGAREA SCIINTELOR POSITIVE IN ROMANIA

Redactat de

Dr. C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

Coprire: Instrucția și Educația. Cerealele, Natura. Regnurile Naturei, Insciințări.

INSTRUCȚIA și EDUCAȚIA

Nè se poco io vi dia, da imputar sono
Chè quanto io posso dar, tutto vi dono
Artista.

(urmarea Discursului D-lui Essarcu)

IV

Câtă glorie asemenea de cules pentru oameni noștri care pot deveni primi institutori a unui popol ce aspiră a trăi de adevărata viață și care reclamă locul seū la sóre. Câte varii și numeroase elemente pentru a descepta o mare și nobilă

ambție și a chiștiga o mare și nobilă reputație. Să nu piardă însă din vedere, cum am dis'o déjà, să nu piardă din vedere oamenii noștri de stat veritatea istorică care ne arată că adevărata glorie și adevărata reputație precum și guvernele nu se fundeaă și nu se stabilesc de cât cu condiția de a se face represintanți marelor operi și marelor trebuințe sociale ce interesă viitorul. Deci, credem că cea mai mare trebuință, trebuința vi-

și alte pasiuni rele înăbusesce întrunși cuvîntul care rămâne fără fruct. Semența în fie-care este semănată pe pămînt bun sunt aceia care, ascultînd cuvîntul cu mintea pregătită, cu inimă curată, o păstrează în conștiința lor adîncă și dau fruct așteptînd cu *paciență* timpul maturății.

Acastă parabolă a Evanghelii, dictată sunt acum optu-spre-zece secolî, pare scrisă de erii: pare făcută ca să analyse lucrurile ce vedem, ca să descrie timpul în care trăim, ca să ne arate slăbiciunile și infirmitățile de care sufferim.

Obstacolele ce întîlnesc în țerra noastră ori ce semență de idei bune, ori ce element de regenerare sunt arătate în parabola Evanghelii cu o admirabilă claritate și precizie. Cine din noi nu cunoște pe aceia care se află pe marginea drumului, unde semența cea bună este semănată, unde cuvîntul de adevăr și de știință este pronunțat, și care trec fără atenție, lăsând spiritul răului ca să ridice acastă semență, sau să astupe și să înăbușescă acest cuvînt? Cine n'a audîț și nu aude mulțimea ignorentă strigînd și vociferând, călcînd în picîore fără să scie ce face,

semența ce ar fi nutrit'o, ce i ar fi innobilit inima și, i ar fi înălțat intelligența? Dar cine mai cu sémă nu vede acelle pămînturi ușuri și fără profunditate, acelle multe și numeroase în societatea, noastră persoane care primesc de o camdată cuvîntul, îl ascultă cu plăcere, dar care neavînd rădăcini, neavînd consistență îl lasă să piară și să se usuce, și dacă pîntre aceste persoane se află unele cu ore-care profunditate astfel încât semența cea bună să se prindă și să începă a da vlastări și flori, atunci nu știu ce vînt fatal, prin nu știu ce sufflare rece și infernală, le isbesce de sterilitate, opresce întrînsele seva dătătoare de viață presintînd ast-fel ochilor noștri spectacolul cel mai trist și cel mîi lacrimabil!

Să ne luptăm dar cu energie în contra acestor cause de paralyzare, și de destrucție și să cătăm a ne asemena pămîntului celui bun și roditor, unde semînțele de adevăr și de știință cădînd să dea, unele trei-șeci pentru una, altele șai-șeci și altele o sută! (aplaude)

FINE.

Am promis cititorilor noștri o dare de sémă despre lecturele de séră ce a desceptat așa de mult atenția publicului și care atrag în sala caselor lui Beizadea C. Ghica, o mulțime necredută de persoane din tôte clasele societăți.

Personagele cele mai considerabile din București au făcut onore oratorilor ce au vorbit de a veni să asiste la cursurile lor.

Marți 2 Fevruarie D. Ulysse de Marsyllac cu vorba sa clară, lucidă și curgătoare a vorbit despre poesia lyrică în secolul al XIX și Vineri 4 Fevruarie D. N. Racoviță a expus înaintea unui immens și sympathic auditoriu idei seriose asupra artei și mu-

sicei în-general și în urmă asupra muzicii naționale. În mai multe rînduri cuvintele D-lui Racoviță au fost acoperite de aplaude.

Abundența materiilor și locul mai mare și mai exclusiv ce trebuie să ocupe în colónele jurnalului nostru științele mai special positive ne opresc de a da o dare de sémă pe larg despre aceste două interesante seanțe. În numărul viitor cu tôte astea vom reveni asupra lor și vom reproduce în jurnalul nostru acelle din ideile emise de DD. Marsyllac și N. Racoviță care vor avea acel caracter de positivism ce *Natura*, care a scris pe frontispiciul său: *propagarea științelor positive*, caută cu atăta aviditate

CULTURA CEREALELOR.

ART. II.

În zilele noastre când în mijlocul atâtor minuni născute de geniul omului vedem astăzi admirabilă mulțime a seminței, aceste spice care printr-un trunchi subțire și flexibil dau cu prisos graul ce le-a făcut să nască, suntem îndemnați să credem că industria umană a perfecționat aici natura și că graul de astăzi n'a fost tot așa și la popoli antici.

Buffon, printul naturalistilor și cu dînsul Is. Geoffroy St. Hilaire, care a studiat, sub punctul de vedere filosofic specia și varietatea limitată, au admis că graul este o erbă perfecționată, și că nici într-o parte pe pământ nu l'au găsit în stare sălbatică, astfel precum este astăzi și că planta primitivă nu mai există; este dar un triumf al inteligenței umane, asupra producțiilor naturii.

Originea acestor plante se pierde în noaptea secolilor; din timpurile cele mai depărtate Istoria ne spune că au existat tot aceleași cereale ca și cele de astăzi, căci deschidînd mormintele Egiptenilor, peste care au trecut mulți secole înainte de Pliniu Theofrat și Aristotel, popoli moderni au găsit asemenea cu cele de astăzi.

Patriile naturale a multor dintre cerealele noastre nu sunt, încă cunoscute și poate vor rămâne pentru totdeauna, căci floarea și semința lor arată o plantă primitivă. Naturalistul agronom, profesor la muzeul din grădina plantelor de la Paris D. Decaisne dice: că cerealele noastre nu s'au depărtat de tipul lor original, Mulți pun patria graului în Asia centrală, de unde s'a răspândit în Europa.

Nici un spectacol mai frumos de cît acela unde omul se luptă cu pământul brăduindu-l cu aratru (plugu) ca să semene graul, porumbul, orzul, secara sau meiul. Ce imagine încântătoare vedîndu-l aruncînd în dreapta și în stînga semințele care vor rodi însutit.

Animalele de care se servă omul la lucrarea pământului sunt boi, bivoli sau cai, și cu cît se ocupă cineva de agricultură cu atît trebuie să îngrijescă și de creșterea acestor animale, căci există o legătură strînsă între cultura pământului și creșterea animalelor domestice; așa spre exemplu; vedînd cineva un cal sau un bou frumos, poate fi sigur că acolo și agricultura este dezvoltată; apoi pământul se îngrășe unde pase boi, cai și oile.

Altă dată vom vorbi despre importanta chestie a culturii și creșterii animalelor noastre domestice și ameliorarea raselor, ca să putem avea carne, lapte și lînă mai bună.

La noi pământul se ară cu boi sau cu bivoli, în alte țări unde

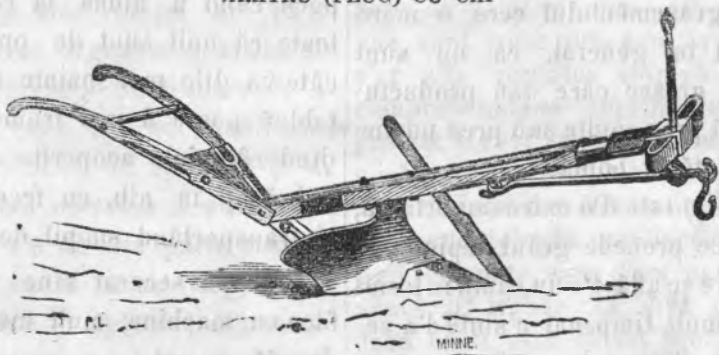
aste animale sunt puține se întrebîndă cai după cum se vede în alăturata figură.

Nu este departe timpul când câmpiile noastre vor fi străbătute de machine puse în mișcare de forța vaporilor și nu vom mai avea trebuință de animale. Iată la ce servă știința, venind în ajutorul trebuințelor omului.

Cultura graului este d'o importanță cu atît mai mare în țerra noastră, cu cît ea constituie baza fundamentală a avuțiilor noastre, în comparație cu inferioritatea în care se află artele și industria.

ARATRU (PLUG) CU CAI

ARATRU SIMPLU

Făr'a intra în lungi dezvoltări asupra acestei materii așa de importante și așa de fecunde pe cari numai agronomii le pot descrie mai pe larg, îmi propui să facce cunoscut principalele procedeeuri de cultură obienuite ca să avem grău frumos.

Pământul destinat pentru cultura grăului, trebuie să fiă nici prea mult nisipos, nici prea mult argilos (humos); negreșit paietele au trebuință de materii pietröse ca să se întărească și să pötă ține spicele încărcate cu böbe grele, dar să nu fie în mare cantitate, căci atunci vom avea multe paiete tari și puține böbe mici. De va fi iarăși pământul prea mult argilos, spicele se vor dezvoltă încărcate cu böbe mari și paietele neavënd destulă putere ca să le suporte, se vor curba, spicele vor atinge pământul și nu se vor putea cöce; asemenea böbe necöpte copriñdënd și multă umiditate se vor lăsa a fi lesne atacate de insectele vätëmätöre.

Pământul României unesce töte condițiunile de fertilitate, mai cu seamă pentru cultura grăului, și n'are trebuință de îngrășemënt ca în alte țeri, unde nimic nu se pöte cultiva fără a l silii acoperindul cu diferite materii, animale, vegetale sau și minerale (bălegar, gunoii amestecat, öse pisate și var).

Să dicem două trei cuvinte despre îngrășemënt și alternarea semănăturilor.

Intrebuințarea îngrășemëntului cere o mare atenție și s'a observat în general, că nu sunt pământurile eelle mai grasse care dau producturile cele mai bune; apoi prea multe sau prea pucina dezvoltarea paietelor vätëmă böbele.

Preparația pământului este d'o mare importanță, dar numërul arăturilor ce precede grăul depinde de natura și de starea în care se află. Pe un câmp în lesnit adicö lăssat ne cultivat mult timp mai n'ainte d'a semëna grău, este mai bine a l precede cu alte semănături și n'are trebuință să fie adânc arat, căci grăului i merge mai bine într'un pământ al cărui fond are öre-care putere.

Nu este indiferent a precede grăul cu ori ce plantațiuni. Experiența ne învață că trifoiul prepară bine pământul pentru grău. După trifoiu, lupulina este excelentă în locuri uscate, iar în cele tari putem cultiva înainte bob, pentru grăul de tömna, și varză pentru cel de primăvară, sfeclele și guliiile produc încă bune rezultate, dar cultivatorii nu sunt încă toți convinși despre această. Morcovi, rapiță, riscă, napi și tabac, pot pre-

cede cultura grăului, dar cartofii nu, fiind-că astă plantă slăbesce prea mult pământu, afară numai dacă va fi bine îngrășat.

Alegerea semënței este förte importantă și cultivatorii preferă a întrebuința grău nou, dar cercările multiple au probat că grăul de două sau trei ani este pöte și mai bun, d'aceea cultivatorii re'noesc semințele la două sau trei ani, semënța trebuie să fie cöptă și neatacată.

Dupö ce s'a ales semința trebuie ciuruită spre a scöte böbele streine, apoi spälate cu apă de var spre a distruge germenii de cărbune sau de carie. (maladiile grăului).

Cantitatea de grău trebuinčiosă pentru o suprafață determinată (un pogon spre es.) variază după țăräm. În pământul roditoru trebuie mai puțin de cât în celu slăbitu și de calitate mediocră, și s'a observat că trebuie mai puțină semënță tömna de cât primăvara; epoca semănăturilor variază în diferite țeri. La noi tömna se semănă din Septembrie până în Noembrie, iar primăvara îndată ce timpul permite.

Grijile de care are trebuință grăul din epoca semănăturii până la recolta sunt numeroase și agricultorii practicanți le cunosc mai bine de cât cei ce le scriu.

Recolta sau seceratu grăului se face la epoca când a ajuns la complectă maturitate, cu toate că unii sunt de opinie ca să se facă cu câte-va zile mai înainte de această epocă, apoi ce tablou poate fi mai frumos de cât secerișul? vädînd câmpiile acoperite de bărbați și de femei îmbrăcați în alb, cu fețele voiöse tăind, legând și transportând snoșii de grău.

Dupö secerat vine treeratul care acum se face cu machine, mult mai lesne și mai economice de cât cu cai.

Dacă sunt o mulțime de îngrijiri și precauțiuni ca să ajungem aici, adicö: să preparăm pământul; să l'u arăm, să l'u semënam, să veghiem asupra grăului cultivându-l pînă la maturitate, apoi să l'u secerăm la timp și să l'u treerăm ca să l'u reducem în böbe; dacă dic pîn aici am avut o mulțime de îngrijiri, apoi ca să l'u conservăm în grănare, grăul are trebuință de precauțiuni și mai mari, căci adese se prăsesec insecte vätëmätöre, precum: gärgăriță și altele și l' prăpădesc chiar în grănare. Cel mai bun mijloc de conservare este d'a l' usca bine suppu-

indu'lă la căldură și omorînd larvele insectelor ce s'ar afla într'ensul.

Iată de câtă muncă are trebuință grăul, și de câte operațiuni ca să'l vedem făcut hobe, și

aședat în magazie, de câte alte operațiuni diverse mai are încă trebuință d'acum înainte pînă să vedem grăul prefăcut în pâine.

A.
(Va urma.)

NATURA. — REGNURILE NATUREI.

(urmare).

Regnul human sau social sau moral.

Nici adevărați naturalști, nici philosophi, nici aceia care nu sunt nici naturalști, nici philosophi dar care au cugetat asupra planului general al creației, nu pot face ast-fel de cât să constate că omul, în acest planeste despărțit printr'un immens interval de animale, de acelle animale chiar care îi sémănă foarte mult prin forma lor materială.

Pentru ce dar atât timp omul a fost classat de învățați și de erudiți pîntre celle-l-alte animale ast-fel în cât locul se în *systemul naturii* să se afle lîngă Urang-utan, gorilli și alte maimuțe schîrbóse ?

Iată pentru ce :

Duoë clase de învățați⁽¹⁾ cu totul distincte și au împărțit studiul omului: pe de-o-parte philosophi și psychologi, care pretind să pătrundă mysterele inteligenței și ale voinței fără să se se preocupe întru nimic de organele și apărutele (serii de organe...) care sunt instrumentele acestor facultăți și prin care ele se manifestă; philosophi, care ne vorbesc de senzații și de sensibilitate fără să și dea osteneța a studia organele nósire sensitive. Pe de altă parte naturalști care nu vęd și nu caută în om de cât ceea ce găsesc în brută organe și aparate, organe de digestie, de respirație, materie și iar materii, forme materiale și nimic mai mult.

E foarte natural că acești din urmă învățați să fie classat pe om pîntre celle-l-alte animale cu care 'l confundă, căci prin forma materială, prin caracterile zoologice, omul nu pôte fi despărțit de aceste animale și într'o classificație systematică nu pôte fi pus de cât pîntre Urang-utani. Omul cum s'ar exprima un naturalist, nu pôte în ordinul primatelor sau maimuțelor, a considera de cât ca o specie cel mult ca o familie.

(1) Veți Broșura intitulată: curs de științele naturale la Facultate de științe din Bucuresci. Introducție la științele naturale de D. C. Essareu.

Și în acest ordin găsim că omul se asemănă și prin urmare se aproprie mai mult de un Urang-utan și de un goril care ocupă cel d'ântiul loc în scara classificației de cât Urang-utanul sau gorillul se asemănă și se aproprie de celle-lalte maimuțe care se află pe la sfîrșitul scării!..!

Trebue să fie cine-va naturalist ca să susție o asemenea proporție sau (ca să nu ne servim de expresii care ar pune vre-o cértă între noi și confrăți noștri... suntem deja împovărați cu destule alte certuri) naturalști aflându-se pe terimul pe care sunt aședăți, nu pot susține altă propoziție și cu știința în mână, ne probă că logica este cu dinși.

Tărîmul dar pe care naturalisții s'au pus e fals și dacă logica este cu dinși cauza e că punctul de plecare este eronat (nedrept) sau incomplet: În premisă (prima propoziție a unui syllogism, raționament) nu se află de cât o parte din adevăr, de cât jumătatea (dacă pot să mă serv de astă expresie) adevărului și consecvențele sunt trase din astă premisă ca cum într'ensa s'ar afla veritatea întregă. Consecvențele au o comprehensiune (coprindere) mai vastă de cât legitimar trebui să aibă fiind de, duse dintr'o premisă a căreia comprehensiune e mult mai restrînsă.

Știința dar naturalistilor este incompletă și consecvențele la care această știință ne conduc sunt eronate sau, dacă naturalști voesc a fi cu adevărul, trebue să aibă grijă de a adăoga că dacă omul este classat pîntre *Primate* dacă constituă o familie în ordinul maimuțelor, asta provine din causă că, în studiul omului, ei nu îmbrățișeș de cât o parte, partea materială, nu vęd și nu studiaz în om de cât ceea ce vęd și studiaz în brută: organe, aparate, caractere zoologice iar nu caracterile sale în adevăr *anthropologice*, adică caracterile ce privesc natura sa completă, materială și spirituală, (trup și suflet) *homo duplex*, natura sa adevărată de om *ἄνθρωπος* iar nu numai de animal *ζῷον*.

Făcënd ast-fel știința naturalistilor ajunge la un rezultat pe care nu'l pôte admite știința philosophilor și nu pôte fi adevărat în historia naturală, ceea ce este fals în philosophie.

E.
(Va urma.)

PROGRAMMUL

Lecturelor științifice, litterari și artistice ce se fac în salonul caselor D-lui C. Chica lângă Cismegiū.

LECTURA I.

Juoi 28 Ianuariū, 8 ore sēra.

D. Essarcu, va ține discursul de inaugurarea lecturelor și a vorbi în urmă asupra Naturei și Regn. naturei.

LECTURA II

Marți 2 Fevruarie.

D. Ulise de Marsillac. Va vorbi despre literatura francesă

LECTURA III.

Vineri 5 Fevruariū, 8 ore sra.

D. Nicolau Racoviță Va vorbi despre *Musică.*

LECTURA IV.

Duminecă 7 Fevruariū, 8 ore sēra.

D. V. Alessandrescu. Va vorbi despre *Femea romană despre historia și poesia*: simțimintele, afectele și pasiunile ei.

LECTURA V.

Marți 9 Fevruariū 8 ore sēra.

D. Hăjdeū. Va inaugura o seriă de biographii române, vorbind despre *Domnița Elena.*

LECTURA VI.

Duminică 14 Fevruariū, 8 ore sēra.

D. Bacaloglu. Va vorbi despre atmosfera; greutatea aerului constatată prin experiențe. Oxygen și hydrogen; diferite experiențe; presiunea Gazelor și a Vapórelor.

LECTURA VII.

Marți 16 Fevruariū, 8 ore sēra.

D. A. Petrescu. Va vorbi despre *Economia politică* în raport cu morala.

LECTURA VIII.

Duminecă 21 Fevruariū, 8 ore sēra.

D. Essarcu. Va vorbi despre *Regnul mineral*: formațiunea globului.

LECTURA IX.

Marți 23 Fevruariū, 8 ore sēra.

D. Marsillac. Va continua a vorbi despre literatura francesă.

LECTURA X.

Duminecă 28 Fevruariū, 8 ore sēra.

D. V. Alessandrescu. Va trata despre *Clasicism, romantism și realism, cu aplicațiune la poezia și arte.*

LECTURA XI.

Marți 2 Martiū, 8 ore sēra.

D. Bacaloglu. Va vorbi despre *Univers*; aspectul

cerului; mișcările planetare; imensitatea Lumei; comete; eclipse; regularea timpului; *Calendarul.*

LECTURA XII.

Duminecă 7 Martiū, 8 ore sēra.

D. A. Pstrescu. Va face noțiunii elementare asupra legei armonice a intereselor. Ideea interesului în raport cu ideea justului a adevărului și chiar a santului, dupe cum spiritualismul creștinismului o concepe.

LECTURA XIII.

Marți 9 Martiū, 8 ore sēra.

D. Hăjdeū. Va face biographia lui Nicolau Milescu.

LECTURA XIV.

Duminecă 14 Martiū, 8 ore sēra.

D. Essarcu. *Regnul vegetal*, noțiunii despre botanica: Generațiunea și propagațiunea plantelor.

LECTURA XV.

Marți 16 Martiū, 8 ore sēra.

D. Marsillac. Continuă a vorbi despre litterat. francesă.

LECTURA XVI.

Duminecă 21 Martiū, 8 ore sēra.

D. A. Petrescu. Va da o idee generale asupra fenomenelor economice celor mai importante: Capitalul, travaliul, pământul și concursul armoniei dintre densiți la producțiune.

LECTURA XVII.

Marți 23 Martiū, 8 ore sēra.

D. Hăjdeū. Va face biographia lui Ionascu-Vodă

LECTURA XVIII.

Duminecă 28 Martiū, 8 ore sēra.

D. V. Alessandrescu. Va vorbi despre cronicariii Spanioli în raport cu istoria imperiului Romano-Bulgar

LECTURA IX

Marți 30 Martiū, 8 ore sēra

D. Bacaloglu. Va vorbi despre *Electricitate*: va face diferite experimete relative la acesta; metode electrice.

LECTURA XX.

Duminecă 6 Aprilii, 8 ore sēra.

D. Essarcu. Va vorbi despre *regnul animal* și *regnul uman*: omul în creațiune.

LECTURA XXI.

Duminecă la 11 Aprilii, 8 ore sēra.

D. Bacaloglu. Va trata despre *Galvanism*; lumina electrică; — Efectele Galvanismului.

— Aceia care au citit prospectul jurnalului nostru ved că orthographia, acestui d'ânteu număr al Naturei differă óre-cum de orthographia ce adoptasem în acel prospect. Ni s'a făcut îndt'adevăr observatia că acea ortographie, nefiind destul de răspindită ar fi póte o cauză care ar opri ca jurnalul nostru să fie răspândit în mâinele celui mai mare număr de lectori către care îl adresăm. Acéstă considerație ne a făcut să modificăm órecum prima orthographie ce adop-

tassem; credem însă că acea orthographie este mai logică, mai conformă cu geniul limbei și cu orthographia primitivă ce o găsim în primile nóstre cărți bisericesci, și arētă tot de o dată mai bine rudenia limbei nóstre cu limba Latină și cu celle ce dervă dintr'nsa.

Invităm cu astă ocașie pe toți bărbați competenți asupra acestei materii de a se aduna și a se organiza într'o *Societate Litterară* pentru a discuta și a se ocupa de acéstă mare questie a limbei.